

De doop met de Heilige Geest

door ds. G. Boer

'Ik doop u wel met water tot bekering; maar Die na mij komt, is sterker dan ik, Wiens schoenen ik niet waardig ben Hem na te dragen; Die zal u met de Heilige Geest en met vuur dopen' (Mattheüs 3:11).

Oude en nieuwe vragen

Het is merkwaardig dat met het optreden van Pinksterbewegingen de oude strijdvragen weer boven komen. Mag ik er een paar noemen? Moet de doop ná de belijdenis van het geloof worden toegediend óf is de kinderdoop bijbels? Moet de volwassendoop door onderdompeling plaats vinden óf is de besprenkeling voldoende? Hoe is de verhouding van Woord en Geest? Hoe is de verhouding van rechtvaardiging en heiliging? Is het kleine begin van de nieuwe gehoorzaamheid (*Heidelbergse Catechismus*, zondag 44, antwoord 114) wel bijbels? Is er sprake van een volmaaktheid van de christen op aarde in absolute of betrekkelijke zin? Bij deze oude strijdvragen komen er nieuwe. Bijvoorbeeld: Zijn de gaven van de Heilige Geest zoals zij rond Pinksteren tot openbaring komen tijdelijk óf blijvend? Is de gave van het spreken in tongen alleen maar beperkt tot de tijd van de apostelen óf kan, mag óf moet dat ook in deze tijd? Sommigen wijzen erop dat na het wegvallen van de apostelen ook de gaven van de Geest zijn weggevallen en dat wij daarvoor in de plaats de canon – het geheel van de door de Kerk erkende Bijbelboeken - hebben gekregen. Anderen wijzen de grens tussen Pinksteren en ons af en vinden dat Pinksteren met alle gaven van de Geest ook vandaag werkelijk én geboden zijn.

Wij hebben dit nieuwe vragen genoemd. Maar zijn zij werkelijk zo nieuw? Is er niet de eeuwen door in de Kerk een vurig verlangen geweest dat de Heilige Geest het geheel van de Kerk doortrilt en doortrekt? Zijn eigenlijk niet alle kinderen van God, voorzover zij direct gemeenschap met Christus hebben, altijd verlangend geweest naar nieuwe uitstortingen, door- werkingen en doorstromingen van de Geest? Ook nu zijn er die leed dragen over de toestand van de Kerk en vurig begeren dat de Heere een opwekking mag geven.

Heiligheid van de gemeente

In de loop der eeuwen zijn er allerlei groepen en kerken ontstaan die de Kerk in haar aardse onheiligheid en wereldgelijkvormigheid niet langer konden verdragen. De volle nadruk viel en valt dan op de heiligheid van de Kerk. Wij zien dat doorwerken in onze tijd, wanneer men vanwege de onheiligheid van de gemeente buiten die gemeente komt te staan. Dat zijn de droevige en aangrijpende gebeurtenissen (tragiek) in de kerkgeschiedenis dat mensen en groepen, die ijveren voor de heiligheid van de gemeente, de spanning en de tocht niet aankunnen en zich afzonderen van het geheel. Op deze wijze werken zij onbedoeld mee aan de verdere ontluistering van de gemeente van God op aarde, omdat binnen één of twee generaties dezelfde vragen ook in die groepen weer aan de orde zijn.

Hun bedoeling was en is grotendeels zuiver. Zij begeren een warme levende gemeente. Het gaat hen om de aanwezigheid van God in Christus door de Heilige Geest. Zij lijden onder de grote logge lichamen die de kerken en de gemeenten vaak zijn en begeren het tintelend Pinkstervuur in harten en hoofden, in gemeentesamenkomsten en prediking. Deze bedoeling is uit God, want zij is naar de Schrift, hoezeer men in de verwerkelijking van deze bedoeling soms dwaalt.

Waterdoop en doop met de Geest

Het kan bekend zijn, dat de Pinksterbeweging onderscheid maakt tussen de waterdoop en de doop met de Geest. Met de waterdoop bedoelen zij niet de kinderdoop, want die verwerpen zij juist. Nee, met de waterdoop bedoelen zij de geloofsdooop op volwassen leeftijd. Dat is de doop door onderdompeling. Deze doop door onderdompeling wordt onderscheiden van de doop met de Heilige Geest. Ik doop u met water (of in water) – sprak Johannes de Doper eenmaal – maar Hij (de Messias) zal u dopen met (of in)

de Heilige Geest en met (of in) vuur. Jezus zelf herhaalt deze belofte, toen Hij korte tijd voor Zijn hemelvaart zei: 'Want Johannes doopte wel met water, maar gij zult met de Heilige Geest gedoopt worden, niet lang na deze dagen' (Hand.1:5). Petrus grijpt in Handelingen 11 op dit woord terug. Hij legt daar verantwoording af voor de gemeente dat hij Cornelius en de zijnen, hoewel zij heidenen waren, gedoopt had. Hij vertelt dat toen hij het woord van God sprak, de Heilige Geest op hen viel zoals op ons in het begin. Dan zegt hij letterlijk: 'En ik werd gedachtig aan het woord des Heeren hoe Hij zei: Johannes doopte wel met water, maar gij zult gedoopt worden met de Heilige Geest' (vers 16). Ook uit dit woord blijkt dat er onderscheid is tussen de waterdoop van Johannes en Jezus' doop met de Geest op Pinksteren. In 1 Korinthiërs 12:13 spreekt Paulus ook over de doop met de Geest: 'Want ook wij allen zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt'. Deze tekst kan niet zonder meer op de kinderdoop zien, maar spreekt over de doordrenking met de Geest van Pinksteren. Er is in de eerste gemeente volgens Hebrëeën 6:2 een leer van dopen geweest. Blijkens het verband behoorde deze doop met de Geest tot het onderwijs van de apostelen.

Doop met de Geest: Pinksteren

Uit deze Schriftplaatsen blijkt dat met de doop door de Heilige Geest bedoeld wordt het heilsfeit van Pinksteren, de uitstorting van de Heilige Geest. Toen Christus aan de rechterhand van God verhoogd was, heeft Hij de Heilige Geest ontvangen van de Vader Die aan Hem beloofd was en heeft Hij Die uitgestort. Dit gebeuren heeft wel zijn voorafschaduwing gehad, maar is een feit dat voor de Pinksterdag niet heeft plaats gevonden. Met Pinksteren is de gemeente op een ander niveau gekomen. Hoewel de Heilige Geest vanaf de schepping tot aan Pinksteren aanwezig was, is Hij er met Pinksteren pas in Zijn Persoon en overstromende volheid. Pas op Pinksteren worden de discipelen met de Heilige Geest gedoopt. Dat betekent dat zij ermee vervuld worden. Het dopen met de Heilige Geest is hetzelfde als met de Heilige Geest vervuld worden.

Groei in het komen van de Heilige Geest

Wanneer wij in grote lijnen het komen van de Heilige Geest willen nagaan, dan kunnen wij zeggen, dat de Heilige Geest werkzaam is in de schepping (Gen.1:2; Ps.33; enz.). Verder werkt deze Geest in de kunst. Bezaleël en Aholiab worden bijzonder voorzien met de Geest om de tabernakel te kunnen versieren (Ex.35:30-35; 36:1,2). In het bijzonder werkt de Geest in de gelovigen van het Oude Testament zoals Abraham, David en anderen om hen te verlichten tot het kennen van God. Behalve als Geest van verlichting in de gelovigen is Hij er als Geest van profetie. De Geest bezielt de profeten. Al deze werkingen van de Geest worden aan Christus gegeven. Bij de waterdoop in de Jordaan daalt de Heilige Geest op Hem neer in de gedaante van een duif, rust Hem toe voor Zijn Messiaanse taak en vervult Hem. Jezus is vol van de Heilige Geest. Daarom werpt Hij de duivelen uit door de Heilige Geest. De Farizeeën zondigen tegen de Heilige Geest wanneer zij Jezus' werk aan de duivel toeschrijven. Jezus belooft een duidelijker openbaring van de Geest. Hij zal in vollere mate komen. Daarom zegt Hij: Wie in Mij gelooft, stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien en het zal in hem worden een fontein, die springt tot in het eeuwige leven (Joh.7:38; 4:14). Betekenisvol staat er achter: 'En dit zei Hij (Jezus) van de Geest, Die ontvangen zouden die in Hem geloven' (Joh.7:39). Hier kondigt Jezus Pinksteren aan. Ook in de afscheidsgesprekken kondigt Jezus voortdurend de Heilige Geest aan. Lees deze gesprekken er maar op na. 'Ik zal de Vader bidden en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid' (Joh.14:16).

Pinksteren is het grote keerpunt in het komen van de Heilige Geest. Vóór die tijd is de Geest aanwezig. Hij is aanwezig in de schepping, kunst, gelovigen en profeten. Hij is er in Zijn volheid alleen in Christus. Dat wil zeggen in Zijn werk is de Geest ook in het Oude Testament aanwezig, maar in Zijn persoon nog niet. Dat wacht op Pinksteren. Dit verschil is af te lezen van het leven van de apostelen vóór en ná Pinksteren. Vóór Pinksteren zijn zij zeker niet zonder de Heilige Geest, maar ná Pinksteren zijn zij bij alle opgang en neergang vol van de Heilige Geest. Dat is een verschil in niveau. Dat is geen kramp bij de discipelen maar een gave. Zij denken niet: 'O, nu is het Pinksteren, nu moeten wij ons tot deze volheid

van de Geest opwerken'. Nee, de Geest komt tot hen, over hen en overstroomt hen. Op dit verschil in maat van de Heilige Geest moeten wij letten. Wij moeten inzicht krijgen in de bedoelingen van God met Zijn Kerk. Anders gaan wij de zaak vervlakken en vervagen. Anders brengen wij de gemeente van vandaag terug op het niveau van vóór Pinksteren en bedroeven wij de Heilige Geest. Zien wij echter niet in dat de Heilige Geest in het Oude en Nieuwe Testament Dezelfde is, al is er voortgang, dan krijgen wij de verachting van het Oude Testament, van de Psalmen en van de profetieën. Dan is de voortgang van het werk van God in de Schriften verbroken. Wij moeten op dit alles letten. Ook nu zijn er mensen, die in een kramp leven. Zij zien dat het niveau van de gemeente van vandaag erg verschilt van dat van de eerste christelijke gemeente. Zij gaan zich afzetten tegen de gemeente van nu, hebben daarop veel kritiek en ... vervallen in bedrijvige werkzaamheid (activisme). Waarom? Omdat de bediening van de Heilige Geest hen ontbreekt. Met Pinksteren komt dus de Heilige Geest als Persoon inwonen in de gemeente van God. De doop met de Heilige Geest is volstrekt bijbels. Het is hetzelfde als de vervulling met de Heilige Geest die in de Bijbel telkens opnieuw genoemd wordt. Wie deze doop met de Geest verwerpt, verwerpt Pinksteren, bedroeft de Heilige Geest en staat Hem in Zijn werkingen tegen. Wanneer dan ook de Pinksterbeweging de waterdoopt aanduidt als het begin van het geestelijk leven en de doop met de Geest als de volle werking van Christus in Zijn verhoging in een mensenhart, dan is dat niet onbijbels. Er is inderdaad een voortgang in het werk van God, zowel in de verwerving als in de toepassing van het heil, van de zaligheid. Met andere woorden: de toepassing van Christus en al Zijn weldaden is vandaag dieper dan in het Oude Testament. Na Pinksteren verzegelt de Heilige Geest de weldaden van Christus (Ef.1:13,14).

Enig en onherhaalbaar

Willen wij dit alles beter verstaan dan moet de bezinning op het eigensoortige van Pinksteren nog dieper gaan. Wat is het enige en onherhaalbare van Pinksteren? Letten wij op de tekenen van vuur en wind. Deze komen nergens meer in het Nieuwe Testament terug. Hoezeer Pinksteren in de Handelingen van de Apostelen en in de Brieven zich herhaalt, de tekenen van vuur en wind zijn er niet meer bij. Letten wij verder op het komen van de Geest op Pinksteren. Hij komt van Boven. Loodrecht naar beneden. Hij meldt: 'Jezus is aangekomen bij God. Hij is verheerlijkt bij de Vader. Jezus Christus gaat het verzoeningswerk ten volle uitwerken'. Letten wij op de vervulling van de beloften van God. De Geest van God gaat de wet van God schrijven in de harten van de kinderen van God. De schaduwen maken plaats voor het lichaam. De belofte gaat in vervulling. De Kerk wordt mondig. Zij is vrij van de wet in haar verbindend karakter als opvoedkundige (pedagoog). Zij die onder voogdij gesteld waren, worden vrije kinderen. Zij zijn de erfgenamen (Gal.3:23-29; 4:1-7). De Geest is niet alleen het deel van de leiders, maar ook van hen die geleid worden, ook van de gewone man. Letten wij op de gevolgen. De nationale grenzen worden doorbroken. De Kerk wordt wereldkerk. Joden en heidenen hebben door één Geest toegang tot de Vader. De Kerk wordt de nieuwe mensheid, vergaderd uit alle talen, naties en tongen. Zij wordt internationaal. Landskerken zijn eigenlijk uit den boze. De Kerk wordt oecumenisch, dat wil zeggen beslaat de hele bewoonde wereld. Zij is katholiek, dat wil zeggen: zij is er geweest van het begin van de wereld en zal er zijn tot aan het einde. Zij is er over de hele aarde. Zij is één in de leer wat de hoofdzaken betreft. Met de Kerk van het Oude Testament is er geen principieel verschil, maar wel een verschil in graad. Let nogmaals op het verband van het Oude en Nieuwe Testament. Pinksteren schaft het Oude Testament niet af, maar neemt het – ontdaan van de windselen en schaduwen – mee in het Nieuwe Testament. Pinksteren neemt het Oude Testament in zich op en maakt het dienstbaar aan de komst van het Koninkrijk van God.

In het Oude Testament wordt soms op Pinksteren vooruitgegrepen. Het Pinkstervuur brandt al voor een ogenblik in de woestijn wanneer Eldad en Medad gaan profeteren (Num.11). Zo ook grijpt Pinksteren weer vooruit op het Koninkrijk van God en laat een ogenblik een paradijs op aarde zien. Denk maar aan de paradijselijke toestanden van de eerste christelijke gemeente in Jeruzalem (Hand.2:44-47). Let vooral op de prediking ná Pinksteren. Die is voller en rijker. Petrus geeft het model-voorbeeld van een prediking

op en na Pinksteren. Het is een door en door bijbelse preek, doorspekt met aanhalingen uit het Oude Testament, die tintelt van Geest en leven. Het is een prediking waarin alle bijbelse tonen worden gehoord, die van God uit tot het volk komt en daarom ook uitloopt op een dringend bijbels appèl tot geloof en bekering. Het eigen werk van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest komt te voorschijn en het is toch het ene werk van God. De conclusie van deze bezinning op de eigen aard van Pinksteren kan niet anders zijn dan dat Pinksteren in veel opzichten enig onherhaalbaar is.

Herhaalbaar

Maar ... en dat is de vraag die ons bezig houdt: 'Mag dit enig karakter van Pinksteren ook uitgebreid worden tot de doop met de Geest of de vervulling met de Heilige Geest?' Met andere woorden: 'Is de doop met de Heilige Geest of de vervulling met de Geest vandaag niet meer nodig óf werkelijk?' Dit is beslist niet waar! Het wezen van Pinksteren ook vandaag is het vervuld worden met de Heilige Geest. Hoeveel er ook in Pinksteren enig en onherhaalbaar is, het hart van Pinksteren is altijd opnieuw het gedoopt of vervuld worden met de Heilige Geest. Toen de discipelen gedoopt werden met de Heilige Geest, werden zij vervuld met de Heilige Geest. Deze vervulling is er niet alleen met Pinksteren, maar is er keer op keer. Zie het aan Petrus. Hij is vervuld met de Heilige Geest op Pinksteren, maar ook wanneer hij voor de Joodse Hoge Raad gedaagd wordt en ook toen hij daarna met de gemeente bad. Dan lezen wij telkens, dat hij met de Heilige Geest vervuld werd. Pinksteren is dus een beginpunt van waaruit de apostelen en gemeenteleden op weg gaan. Op die weg worden zij telkens opnieuw vervuld met de Heilige Geest.

Vervuld worden met de Heilige Geest

Wat is dit vervuld worden met de Heilige Geest? Het is geen vaag besef, geen gevoelsrimpeling, geen overspannen geestvervoering (extase) die als een strovuur is opgebrand, maar een persoonlijk ontvangen van de Heilige Geest. Van de Geest staat geschreven, dat de Vader Hem zendt, dat Hij komt, dat Hij valt op mensen, dat Hij uitgestort wordt, dat Hij stromen van levend water meebrengt, dat Hij mensen vol doet zijn van Zichzelf, dat Hij verzegelt, een onderpand is van de erfenis, dat Hij verzekert van het eeuwige leven. Deze Geest is een gift van de Vader die alleen in het geloof ontvangen wordt. Hij vraagt geloof, gehoorzaamheid en volstrekte overgave. Alle woorden zoals 'vervullen', 'komen over', 'vallen op', 'uitstorten', 'stromen', 'vol zijn', 'verzegelen' – zijn de gevolgen van de doop met de Heilige Geest die door Johannes de Doper werd aangekondigd en door Jezus wordt overgenomen en uitgevoerd. Dit vervuld worden met de Heilige Geest staat in de allernauwste betrekking met Christus. De doop met de Heilige Geest is niet algemeen, maar voor allen die in Christus zijn. Het in-Christuszijn is in de Bijbel de aanduiding van de allernauwste verbinding met en van de inlijving in Christus. Wij mogen dus zeggen dat de Geest in al deze werkingen blijft. Maar er is meer. Ook de openbaringen van deze werkingen en de begeleidende tekenen van deze werkingen blijven. In bepaalde opzichten herhaalt Pinksteren zich. Wij zagen al dat de apostelen en de gemeenten telkens opnieuw vervuld worden met de Heilige Geest. Ook wanneer de apostelen in Samaria de handen opleggen wordt de Heilige Geest ontvangen (Hand.8:17). Wanneer Petrus tot Cornelius en de zijnen het woord van God spreekt, valt de Heilige Geest op de hoorders (Hand.10 en 11). Wanneer het Evangelie in Pisidië komt, worden de hoorders vervuld met blijdschap en de Heilige Geest (Hand.13). In Efeze ontvangen de leerlingen van Johannes de Doper, die niet eens weten dat de Heilige Geest op Pinksteren is uitgestort, van Paulus nader onderwijs. Na de handoplegging komt de Heilige Geest op hen, spreken zij in tongen en profeteren (Hand.19). Uit de Brieven aan de Galaten en aan de Korinthiërs blijkt, dat er krachten en gaven (*charismata*) zijn die duidelijk teruggaan op de Heilige Geest. Tenslotte blijkt uit vele Schriftplaatsen dat de gang van het Evangelie begeleid wordt door wonderen, tekenen en krachten. Met het bovenstaande voor ogen kunnen wij dus in zekere zin van herhalingen van Pinksteren spreken. Niemand kan met de Schrift in de hand dit ontkennen.

Snijpunten

Nu zijn er echter verklaarders die zeggen, dat deze herhalingen van Pinksteren alleen plaats vinden, wanneer het Evangelie nieuwe groepen van mensen aangrijpt. Bijvoorbeeld, wanneer het

Evangelie van Jeruzalem naar Samaria gaat, dus van de Joden naar de Samaritanen, dan gaat deze doorbraak van het Evangelie gepaard met een herhaling op bepaalde punten van Pinksteren. Evenzo, wanneer het Evangelie voor het eerst tot de heidenen komt, tot de Korinthiërs, krijgen wij iets dergelijks. Ook wanneer de discipelen van Johannes de Doper in de Pinksterwerkelijkheid worden betrokken, gebeurt er iets wonderlijks. Deze gedachtengang heeft iets aantrekkelijks. De Geest geeft een trommelvuur op bijna onneembare vestingen. Is die vesting eenmaal genomen dan blijft het trommelvuur, de bijzondere tekenen, achterwege. Soortgelijke dingen hebben zich de eeuwen door soms op de zendingsvelden voorgedaan. Wie weet niet van zendelingen die jaren geworsteld hebben met de machten van het heidendom in bepaalde landen en soms in veel vasten en gebeden om een doorbraak van de Heilige Geest worstelden? En dan gebeurde het soms dat onneembare vestingen vielen en de kracht van de Heilige Geest op bijzondere wijze openbaar kwam en komt. Ongetwijfeld zijn er snijpunten in de Bijbel en in de kerkgeschiedenis waarin de Heilige Geest op een bijzondere wijze openbaar komt. Maar wanneer wij uit deze ‘snijpuntenleer’ zouden concluderen, dat de Heilige Geest Zich daar alleen op bijzondere wijze openbaart, dan vergissen wij ons. Deze vergissing is vrij hardnekkig. In bijna alle handboeken van de gereformeerde geloofsleer komen wij dit misverstand tegen. Dit misverstand kan kort zo geformuleerd worden: De doorbraak van de Heilige Geest op Pinksteren en op de snijpunten na Pinksteren zijn alleen in die bijzondere omstandigheden. Daarmee hebben wij niet te maken. Deze gedachte is onhoudbaar. Let daartoe op het volgende. In Handelingen 4:31 worden alle Messiasbelijdende Joden, wanneer zij in gemeentevergadering bijeen zijn, met de Heilige Geest vervuld. Maar dat gebeurt ook met de heidenen. Niet maar alleen aan het begin, maar telkens opnieuw. In Antiochië, Galatië, Efeze, Korinthe en Rome komen wij dezelfde vervulling met de Geest tegen.

Vervulling in de eindtijd

Bovendien stelt de Heilige Schrift nog een machtige doorwerking van de Geest in de eindtijd in het vooruitzicht. Daarmee is de gedachte van het alleen toen maar niet te verenigen. Deze gedachte moet verworpen worden. Zij bindt de handen van de Heilige Geest, voor zover dit door mensen gedaan kan worden. Wij mogen geloven, dat de Heilige Geest met dezelfde vervulling en met dezelfde begeleidende tekenen ook vandaag werken kan. Of dit de Heilige Geest overal en op dezelfde wijze behaagt, is een andere zaak. Dat zijn de vrijheid en de vrijmacht van de Heilige Geest, Die te eren en te respecteren zijn. Maar deze vrijheid en vrijmacht staan nooit los van het Woord van God en de beloften daarin gegeven.

Dit artikel is verschenen onder de titel ‘Vragen vanuit de Pinksterbeweging’ in ‘Het Huizer Kerkblad’, en in ‘de Waarheidsvriend’, jaargang 52 en is ook opgenomen in de bundel “De Geest verlangt naar meer”, redactie drs. M.D. Geuze. Deze artikelen zijn in boekvorm nog steeds verkrijgbaar bij Het Huis van Gebed, Nunspeet.